

Na twee jaren

DOOR

ANT. PANNEKOEK.

In de Parijsche Kommune heeft het proletariaat voor het eerst de vrijheid veroverd en de politieke heerschappij uitgeoefend. Slechts twee maanden duurde deze eerste proletarische regeering; geïsoleerd in een belegerde stad, werd zij in een reusachtige massaslachting vernietigd. Maar in de herinnering van het opkomend proletariaat van Europa bleef zij leven als een stralend licht in die duistere eeuw van uitbuiting en ellende.

Een halve eeuw bijna heeft het geduurd voordat opnieuw de arbeidersklasse zich tot heerschende klasse wist te verheffen. Maar, overeenkomstig de veel hoogere ontwikkeling der maatschappij, haar grooter rijpheid voor het kommunisme, is in de Russische Sovjet-republiek alles grooter van afmeting, geweldiger, rijper en completer. Deze socialistische staat omvat niet een stad, maar een reuzenland, een half werelddeel; hij vindt niet de bourgeoisie van een land, maar het imperialisme der geheele wereld tegenover zich; en hij houdt reeds twee jaren deze ongelijke strijd vol.

Eerst was het het Duitsche imperialisme, dat onder een schijnvrede de rijkste, haast onmisbare hulpbronnen voor opbouw wegnam, terwijl de Entente van uit Siberië huurlegers tegen de radenrepubliek begon te organiseeren. Toch gaf het eerste jaar, waarin de beide imperialismen al hun kracht voor hun eindstrijd nodig hadden, haar eenigszins speelruimte en betrèkkelijke rust voor een eerste opbouw. En toen het Duitsche imperialisme ineenstortte, scheen het een oogenblik, of het kommunisme zich ineens over Midden-Europa zou uitbreiden en de Russische revolutie tot begin van een Europeesche revolutie zou maken. Maar de Duitsche arbeiders onderwierpen zich aan het Entente-imperialisme, en nu kon dit zich gereed maken, zijn geheele macht tegen Rusland te richten. Wel weigerden Fransche en Engelsche soldaten en matrozen, oorlogsmoe, deze nieuwe dienst; maar de reaktionaire benden der Russische generaals, die anders reeds lang uiteengedreven waren, worden door de Enteregeeringen ruimschoots van het beste oorlogsmateriaal voorzien; zij trekken van alle zijden

tegen de radenrepubliek op en bedreigen haar bestaan. Tegelijk snijdt een scherpe blokkade alle toevoer van buiten af, en tracht door uithongering en verlamming der produktie het Russische volk te dwingen, zich weer onder het juk van het kapitaal te begeven.

Het is geen gewone oorlog — er is zelfs geen oorlog verklaard. Het is een strijd op leven en dood van het met ondergang bedreigde kapitalisme tegen de opkomende proletarische revolutie. Slechts in de fantasie van beangstigde bourgeois wil het Russische bolsjewisme zich met geweld over Europa uitbreiden. In werkelijkheid bedreigt het door zijn binnenlandsche daden, zijn voorbeeld, zijn bestaan zonder meer reeds de heerschappij van de bourgeoisie in andere landen. Van Rusland uit gaat de oproep tot vrijheid, tot verzet tegen het roofgierige Europeesche kapitaal naar de onderdrukte volkeren van Azië en bedreigt Englands bron van rijkdom in Indië; van Rusland uit gaat de kommunistische leer door Europa en verheldert de hoofden der arbeiders. Daarom kan het Entente-imperialisme niet aflaten van zijn pogingen, de sovjet-republiek te vernietigen — zoolang ten minste de kortzichtige onverschilligheid der Engelsche arbeiders het toelaat.

Terwijl Sovjet-rusland zoo om zijn bestaan moet vechten, bouwt het tegelijk een nieuwe wereldorde op. Is het kommunisme de oorzaak van de aanvalsoorlog, in het kommunisme vindt het tevens de kracht hem te weerstaan; niet slechts door de sterke geestdrift voor de nieuwe vrijheid, maar ook door de zorgvuldige organisatie van de arbeid en van alle hulpbronnen. De nood in Rusland is niet als de nood in andere landen, waar de kinderen wegteren en de massa's hongeren, terwijl de rijken volop hebben en winst maken; de ontbering, de koude, de honger wordt broederlijk gedeeld door allen, en voor de kinderen wordt in de eerste plaats gezorgd. Natuurlijk kan de kommunistische arbeid zich niet in volle kracht ontplooiën; Rusland is als een belegerde stad. Hoe bitter klinkt het in een brief van een Russisch soldaat aan een vriend in Frankrijk: De West-Europeesche regeeringen dwingen ons, al onze energie, onze arbeid, onze hulpbronnen, in plaats van voor vermeerdering van de welvaart, voor de oorlog te besteden — en dan zeggen ze, dat het kommunisme blijkbaar niet in staat is welvaart te scheppen! Een onpartijdig toeschouwer zal echter juist omgekeerd zeggen: dat het kommunisme in staat was te doen wat het deed, is het schitterendst getuigenis van zijn kracht als economisch stelsel; zooals het in een door oorlog en Tsaristisch bewind volkomen bankroet en uitgeput land, dat van alle zijden beroofd, mishandeld, omsingeld, aangevallen door een wereld van vijanden, afgesneden van alle verkeer met de overige

aarde, tot een krachtslopende oorlog is gedwongen, zooals het daarin orde heeft geschapen en het produktieproces hersteld, was bij geen ander produktiesysteem mogelijk geweest.

Nog schitterender straalt het licht van het kommunisme, wanneer men Rusland vergelijkt met de andere landen die het omgeven, in Oost- en Midden-Europa, waar nog het kapitalistisch systeem heerscht, waar de sociaaldemokratie, het kleinburgerlijk sociaal-patriotisme regeert, dat de arbeiders van het kommunisme wist af te houden. Onmiddellijk om de radenrepubliek liggen de gebieden, waar de legers tegen haar optrekken, waar in politiek-chaotische warreling de pas gevormde, nog onzekere staatjes zoowel met elkaar vechten als met de Bolsjewiki en met de oud-Russische reaktionaire generaals; waar onder de vechtende en roovende benden en hun aanvoerders de grens tusschen staatslegers, rooverbenden en gelukzoekers nauwelijks te onderscheiden is. Daar ligt het ware „kordon des doods”, in een andere zin dan Lloyd George bedoelde; daar wordt gemoord en vernield, daar heerscht — onder hooge bescherming van de West-Europeesche regeeringen — weer de verschrikking der pogroms, daar sterven de menschen dorps- en provinciegewijze weg aan honger, daar woedt de vlektyphus; daar worden de vruchtbaarste landen van Europa tot een weestenij, als Duitschland na de dertigjarige oorlog — zoo wil het het Entente-imperialisme, om de wereld voor orde en humaniteit, d. w. z. voor het kapitaal te redden. En achter deze landen ligt Middel-Europa, uiterlijk geordend en rustig — door zijn krachtig burgerlijk verleden — maar innerlijk, economisch, een ruïne, die men tevergeefs poogt tot een nieuwe kapitalistische maatschappij op te bouwen. Weenen verhongert — de tragedie van een stervende millioenenstad, die door geen oproepen om hulp en geen hulpverschaffing meer te redden is, is nu door alle kranten bekend. Terwijl de massa's verhongeren, woekert zich een klasse van nieuwe rijken omhoog, door valuta-spekulaties en smokkelhandel in geld en waren, de bemiddelaars van de nieuwgevormde Oostelijke staten en het Ententekapitaal, dat hen als hun vuile lage agenten gebruikt om de uitbuiting van het Oosten te organiseeren; terwijl de nood steeds stijgt, ondergaat de massa futloos en gelaten haar lot, van alle strijd afgehouden door haar sociaal-demokratische leiders; een afzichtelijk beeld van maatschappelijke ondergang. In Duitschland met zijn groote hulpbronnen, is de krisis niet zoo akuut, maar zijn karakter is hetzelfde: onbekwame regeerders, die voortprutsen aan een taak, die zelfs voor de bekwaamsten te zwaar zou zijn, steeds voortgaande economische verwording en verarming, felle tegenstelling van grove weelde en diepe ellende, dreigende kolennoed, hongersnood

en verlamming van alle bedrijf; en een burgeroorlog van ruwe huursoldaten tegen de arbeidersmassa's in het vooruitzicht, zoodra deze zich gaan verzetten. De werkelijkheid van het kapitalistisch, sociaal-democratisch geregeerd Midden-Europa is erger dan wat burgerlijk-journalistieke kwaadwilligheid over Rusland fantaseerde.

Van uit Rusland werkt een stuwende kracht op de arbeiders van alle landen, om niet langer werkeloos en gelaten de economische chaos te verdragen, die steeds erger leed voor hen brengt; Rusland toont hun door zijn voorbeeld in het kommunisme het nieuwe principe, dat alleen in staat is ware orde te scheppen. En tegelijk heeft Rusland aan het proletariaat duidelijk de vormen en hulpmiddelen leeren kennen, die het voor zijn politieke heerschappij noodig heeft.

De Parijsche Kommune heeft het eerst getoond, dat de politieke instituten van de burgerlijke wereld voor het proletariaat niet bruikbaar zijn, zoodra het de heerschappij heeft veroverd. Maar zij vormde haar nieuwe instituten slechts in kiem, in eerste aanleg; en de scherpe blik van Marx was noodig om in die kiemen de toekomstige vormen van de proletarische heerschappij te onderkennen. In de sociaal-demokratie werd deze erkentenis weer geheel vergeten; daar bleef de parlementaire democratie het hoogste politieke doel, de hoogste politieke wijsheid. De Russische revolutie heeft ook in dit opzicht het werk van de Parijsche Kommune in hooger volkomenheid voortgezet, dat het voor iedereen duidelijk de vormen en organen heeft ontwikkeld, die de arbeidersklasse voor de verwezenlijking van het socialisme behoeft: de diktatuur, het radenstelsel, de vereeniging van wetgevende en uitvoerende macht, de opheffing van de bureaucratie als zelfstandige macht, de volksbewapening. Deze leering is nog des te treffender, omdat zij tegelijkertijd door een tegenproef is gecontroleerd. In November 1918 wenschte de massa der Duitsche arbeiders evenzeer het socialisme als vrucht van hun revolutie, als de Russische arbeiders dit een jaar vroeger wenschten. In Duitschland heeft toen het proletariaat, volgens de sociaal-demokratische leer, de proef genomen met het democratisch parlementarisme; thans, een jaar later, is overtuigend gebleken, dat deze methoden der burgerlijke democratie niet in staat zijn, de arbeiders naar het socialisme te voeren; want zij hebben de bourgeoisie en het kapitaal weer in de macht hersteld. Zoodra dit goed in het bewustzijn van de massa der arbeiders is deorgedrongen, verliest de sociaaldemokratische traditie haar macht. Dan is de tijd rijp voor de uitbreiding van de proletarische revolutie over Midden-Europa.